

G. Koppert

INFLATIENEUTRALE WINSTBEREKENING IN DE TUINBOUW

Een uitwerking voor de tuinbouw van de voorstellen uit
het rapport Hofstra

Inlichting 168

Januari 1979

SIGN: L8-168
EX. NO: A
MLV: 7912103

Landbouw-Economisch Instituut
Afdeling Tuinbouw

INHOUD

	Blz.
1. INLEIDING	5
2. VAN BELANG ZIJNDE VOORSTELLEN UIT HET RAPPORT HOFSTRA	7
3. HET BASISMATERIAAL EN DE WIJZE VAN BEREKENING	9
4. VERWARMDE GLASGROENTEBEDRIJVEN	11
4.1 Bedrijfstype	11
4.2 De fiscale beginbalans	11
4.3 De voor inflatie gecorrigeerde beginbalans	11
4.4 De fiscale eindbalans	12
4.5 De winstberekening	14
4.6 De winstvermindering	14
4.7 De winstvermindering in volgende jaren	15
4.8 De winstvermindering in geval van besparingen	15
4.9 De winstvermindering bij discontinu investering	17
5. ANDERE GLASBEDRIJVEN EN CHAMPIGNONBEDRIJVEN	19
5.1 Algemeen	19
5.2 De glasbloemenbedrijven	19
5.3 De potplantenbedrijven	20
5.4 De champignonbedrijven	21
6. DE OPENGRONDSBEDRIJVEN	24
6.1 Algemeen	24
6.2 De opengrondsgroenteteeltbedrijven	24
6.3 De boomkwekerijbedrijven	25
6.4 De bloembollenbedrijven	27
6.5 De fruitteeltbedrijven	28
7. DE VERSCHILLEN IN BEDRIJFSOMVANG EN AANDEEL EIGEN VERMOGEN	31
7.1 Algemeen	31
7.2 De glas- en champignonbedrijven	31
7.3 De opengrondbedrijven	32
8. DE TOTALE WINSTVERMINDERING PER TAK VAN TUINBOUW	34
9. SAMENVATTING	36
GRAFIEKEN:	
4.1 Winstvermindering per jaar, gemiddeld per bedrijf, glasgroentenbedrijven, met en zonder besparingen	18
5.1 Winstvermindering per jaar, gemiddeld per bedrijf, glas- en champignonbedrijven	23
6.1 Winstvermindering per jaar, gemiddeld per bedrijf, opengrondsbedrijven	30

1. INLEIDING

Bij de huidige fiscale winstberekening wordt de gehele nominale vermogensgroei als winst aangemerkt, zonder rekening te houden met de lagere guldenwaarde van het eindvermogen als gevolg van inflatie. Er kan echter eerst sprake zijn van winst, indien de koopkracht van het vermogen in stand blijft, zodat de onderneming in dezelfde omvang kan worden voortgezet. Bij een lagere guldenwaarde betekent dit dat het eindvermogen in nominale gulden groter moet zijn dan het beginvermogen. Van de nominale vermogensgroei kan dan ook het gedeelte dat nodig is om de koopkracht van het vermogen te handhaven niet als winst worden beschouwd.

Anderzijds kan men in tijden van inflatie een extra-winst boeken indien men produktiemiddelen financiert met vreemd vermogen. Immers het bedrag aan schuld blijft, zonder aflossing, nominaal gelijk en de aflossing kan dan geschieden in minderwaardige gulden. De produktiemiddelen echter die met dit vreemde vermogen zijn gefinancierd, blijven, in koopkracht gerekend, hun waarde behouden en dit verschil in waarde tussen het vreemde vermogen en de produktiemiddelen, komt ten goede aan het eigen vermogen en vormt de z.g. "financieringswinst".

Deze omstandigheden waren voor de regering aanleiding om aan Prof. H.J. Hofstra een studieopdracht te verstrekken betreffende de wenselijkheid en de praktische mogelijkheden van een herziening van de belastingheffing in verband met de inflatie, waarbij het belastingstelsel zoals dat nu bestaat uitgangspunt diende te zijn. De resultaten van deze studie zijn neergelegd in het rapport "Inflatieneutrale belastingheffing", dat op 21 februari jl. aan de Tweede Kamer is aangeboden.

Ten einde reeds voordat het Kabinet en de Kamer hierover een standpunt hebben ingenomen, een inzicht te hebben in de betekenis van de voorstellen voor de Tuinbouw, heeft het LEI getracht de invloed hiervan op de belastbare winsten te kwantificeren.

De mogelijkheid hiertoe was aanwezig omdat het LEI ten behoeve van het Rentabiliteits- en financieringsonderzoek de beschikking heeft over de balansen van ca. 500 bedrijven in 8 takken van tuinbouw. Deze bedrijven zijn via een aselekte steekproef gekozen, zodat hieruit een redelijk representatief beeld van de vermogenspositie en de samenstelling van het vermogen van de Nederlandse tuinbouw kan worden verkregen.

Het effect van de voorstellen uit het rapport Hofstra zal worden benaderd aan de hand van de gemiddelde beginbalansen van de verschillende tuinbouwtakken, zodat de uitkomst ook de gemiddelde invloed op de belastbare winst weergeeft. De verschillen in vermogenspositie, leeftijd van de produktiemiddelen en investeringsgedrag tussen de individuele bedrijven zijn groot, zodat ook

de uitkomsten voor de individuele bedrijven grote verschillen zullen vertonen.

Bij onze berekeningen zullen we ons beperken tot de invloeden van de voorstellen op de winst uit bedrijf. De gevolgen voor de privé-inkomsten zijn buiten beschouwing gebleven, evenals de invloed van vervallen van de landbouwwijstelling en de tijdelijke zelfstandigenaftrek, het eventuele ombouwen van de oudedagsvoorziening in een pensioenvoorziening en een eventuele wijziging van de stakingsfaciliteiten.

2. DE VAN BELANG ZIJNDE VOORSTELLEN UIT HET RAPPORT HOFSTRA

Omdat we ons beperken tot de invloeden van de inflatieneutrale winstberekening op de winst uit bedrijf, zijn alleen die voorstellen van belang die betrekking hebben op de berekening van de bedrijfswinst van tuinbouwbedrijven.

Het hoofdthema van de voorstellen is dat er eerst sprake kan zijn van winst indien de toename van het eigen vermogen groter is, dan nodig voor de instandhouding van de koopkracht van dit vermogen. Om dit te bereiken wordt voorgesteld het eigen vermogen op de beginbalans te verhogen met een jaarlijks vast te stellen inflatiepercentage. Bij winstbepaling door vergelijking van begin- en eindvermogen wordt op deze wijze de schijnwinst als gevolg van inflatie, uitgeschakeld.

De opwaardering van het eigen vermogen, gaat gepaard met een even grote opwaardering van de activa die gefinancierd zijn met dit eigen vermogen. Uiteraard is het niet mogelijk vast te stellen welke activa met eigen vermogen zijn gefinancierd en welke met vreemd vermogen, zodat er een vaste volgorde voor de opwaardering van de activa is vastgesteld. Deze volgorde is:

1. Vrijgestelde vermogensbestanddelen.
2. Voorraden.
3. In uitvoering zijnde werken (vgl. veldinventaris).
4. Duurzame produktiemiddelen met een levensduur korter dan 10 jaar.
5. Duurzame produktiemiddelen met een levensduur langer dan 10 jaar.
6. Beleggingen.

De opwaardering van de activa geschiedt eveneens met het vastgestelde inflatiepercentage. Met de werkelijke prijsveranderingen van de activa, die ongelijk kunnen zijn aan de algemene inflatie wordt geen rekening gehouden. Hierbij kunnen immers ook reële vermogens mutaties een rol spelen. Inflatieneutrale winstberekening kan alleen betrekking hebben op nominale prijsveranderingen als gevolg van inflatie, en niet op reële vermogensmutaties.

De opwaardering van de activa in een bepaalde groep, mag niet meer bedragen dan het bedrag dat overeenstemt met het inflatiepercentage. Is de totale correctie van het eigen vermogen groter, dan gaat het restant over naar de volgende groep.

Monetaire activa, d.w.z. kas, bank, giro, vorderingen enz. worden in mindering gebracht op de monetaire passiva, i.c. de schulden. Als dit z.g. monetaire saldo positief is (monetaire activa groter dan monetaire passiva), wordt de inflatiecorrectie over dit saldo rechtstreeks in mindering gebracht op de winst. In dat geval is de inflatiecorrectie zo groot dat ook alle andere activa in de inflatiecorrectie kunnen delen.

De volgorde van opwaardering van de activa is zodanig, dat de inflatiecorrectie zo snel mogelijk in winstvermindering tot uitdrukking komt. Immers de voorraden en eventuele veldinventaris komen voor het hoger gewaardeerde bedrag als kosten op de verlies- en winstrekening, zodat daar de opwaardering volledig in het betreffende jaar op de winst in mindering komt. De opwaardering van de duurzame produktiemiddelen geeft daarentegen geleidelijk in de loop der jaren een winstvermindering door middel van hogere afschrijvingen. Door het eerst opwaarderen van de produktiemiddelen met een hoog afschrijvingspercentage, komt de inflatiecorrectie sneller in winstvermindering tot uitdrukking. Daar men binnen de genoemde groepen vrij is in het kiezen van de produktiemiddelen waarop men de correctie wil toepassen, zal men altijd als eerste de produktiemiddelen met het hoogste afschrijvingspercentage opwaarderen. Grond, b.v., waarop geen afschrijving wordt toegepast zal men pas als allerlaatste opwaarderen, omdat opwaardering hier pas effect zal hebben op het moment van vervreemding. Met inachtneming van de hiervoor genoemde groepsvolgorde, kan het ook voordelig zijn om die produktiemiddelen op te waarderen die in de loop van het jaar buiten gebruik zijn of binnenkort worden gesteld.

De opheffing van de landbouwwijstelling zal, volgens het rapport Hofstra, gepaard dienen te gaan met een éénmalige opwaardering van de grond, echter alleen indien en voor zover de boekwaarde op het moment van herwaardering, het monetaire saldo te boven gaat. Gezien de lage waarde waarvoor de grond in het algemeen op de fiscale balans is opgenomen, zal een herwaardering van de grond in de tuinbouw slechts zelden in aanmerking komen.

Door financiering met vreemd vermogen krijgt men in tijden van inflatie een reële vermogenswinst, zoals reeds in hoofdstuk 1 is uiteengezet. Een dergelijke winst kan echter volgens de regels van ons belastingstelsel in het algemeen eerst belast worden als deze winst is gerealiseerd. Door nu de produktiemiddelen die geacht worden met vreemd vermogen te zijn gefinancierd, niet op te waarderen, zijn ook de afschrijvingen lager dan in geval van opwaardering. De hogere winst als gevolg van de lagere afschrijvingen wordt dan aangemerkt als de gerealiseerde financieringswinst. Voor toevoegingen en onttrekkingen aan het eigen vermogen in de loop van het jaar, wordt geen inflatiecorrectie toegepast, zodat deze mutaties voor het nominale bedrag bij de winstberekening door vermogensvergelijking in aanmerking moeten worden genomen.

3. HET BASISMATERIAAL EN DE WIJZE VAN BEREKENING

3.1 Het basismateriaal

Voor de verschillende takken van tuinbouw zijn de berekeningen uitgevoerd op basis van de gemiddelde beginbalans per 1 januari 1976. De beginbalansen van 1977 en 1978 zijn op dit moment nog niet volledig beschikbaar. De activa op deze balansen zijn gewaardeerd op basis van de vervangingswaarde. Deze boekwaarde zal hoger zijn dan die op de fiscale balansen, waar de waardering plaatsvindt op basis van de historische aanschaffingsprijs. Hiervoor was dus een correctie nodig.

Hofstra maakt in zijn voorstellen onderscheid tussen privé-vermogen en bedrijfsvermogen. Voor bepaalde bestanddelen van de activa en passiva heeft men de vrijheid deze of wel tot het bedrijfsvermogen, of wel tot het privé-vermogen te rekenen, maar welke keus men op elk individueel bedrijf heeft gemaakt of zal maken, is niet bekend.

Ten einde de fiscale balans enigszins te benaderen, zijn de volgende correcties op de bedrijfseconomische balans aangebracht:

- de boekwaarde van de dode duurzame produktiemiddelen is gesteld op 70% van de boekwaarde op de bedrijfseconomische balans, hetgeen neerkomt op 30 à 40% van de vervangingswaarde;
- de boekwaarde van de levende duurzame produktiemiddelen is gesteld op 30% van de boekwaarde op de bedrijfseconomische balans;
- de waarde van de grond op de fiscale balans is gesteld op f 2,- per m² voor glasbedrijven en bloembollenbedrijven, en op f 1,- per m² voor de overige bedrijven;
- spaarrekeningen, ledenrekeningen van veilingen en coöperaties en de helft van de bedrijfswoningen zijn tot het bedrijfsvermogen gerekend. Effecten, deelnemingen en de overige woningen zijn tot het privé-vermogen gerekend;
- de schulden zijn geheel ten laste van het bedrijfsvermogen gebracht.

3.2 De werkwijze

Voor het berekenen van de jaarlijkse winstverminderingen is uitgegaan van de volgende veronderstellingen:

- een constante inflatie van 6% (= inflatiepeil 1977);
- de inflatieneutrale winst wordt geheel aan het bedrijf onttrokken;
- een constante bedrijfsomvang;

- een gelijkblijvend produktiemiddelenpakket en leeftijdsopbouw hiervan; het afgeschreven gedeelte van de produktiemiddelen wordt dus steeds vervangen, hetgeen voor de gehele groep van bedrijven bij benadering ook wel juist zal zijn;
- een jaarlijkse prijsstijging van de te vervangen produktiemiddelen die gelijk is aan de inflatie (6%);
- gelijkblijvende voorraden die een jaarlijkse prijsstijging ondergaan die gelijk is aan de inflatie.

Drukt men de winstverminderingen in de toekomst uit in de guldenwaarde van de betreffende jaren, dan kan men geen goed beeld krijgen van de betekenis van deze winstverminderingen, omdat door de inflatie ook de waarde (koopkracht) van de gulden is afgenomen. De winstverminderingen zijn daarom gedefleerd, d.w.z. uitgedrukt in de guldenwaarde van jaar 1, zodat de winstverminderingen in de toekomst gerelateerd kunnen worden aan de winstvermindering in jaar 1.

De berekeningen zijn in de eerste plaats uitgevoerd om een indruk te krijgen van de betekenis van de inflatieneutrale belastingheffing voor de Nederlandse tuinbouw. In hoofdstuk 8 zijn daartoe de gemiddelde uitkomsten per bedrijf, geaggregeerd tot totale uitkomsten per bedrijfstak en voor de gehele Nederlandse tuinbouw.

Voor de individuele bedrijven kunnen de uitkomsten uiteraard afwijken van het gemiddelde beeld o.a. door de grootte van het eigen vermogen, de samenstelling van de produktiemiddelen en het al of niet voorkomen van besparingen. Om de invloed hiervan na te gaan zijn in hoofdstuk 4 bij de behandeling van de glasgroentenbedrijven ook berekeningen gemaakt bij een ander aandeel eigen vermogen en in geval van besparingen.

Ten slotte zijn in hoofdstuk 7, voor de vergelijking van de verschillen tussen de diverse bedrijfstakken, de winstverminderingen aangegeven bij gelijke bedrijfsomvang en een gelijk aandeel eigen vermogen.

4. VERWARMDE GLASGROENTENBEDRIJVEN

4.1 Bedrijfstype

Het gemiddelde glasgroentenbedrijf, waarvan hier wordt uitgegaan, is 1,16 ha groot, met 8000 m² verwarmd glas, en een omvang van 247 sbe.

4.2 De fiscale beginbalans

Uitgangspunt voor onze berekening is, de niet voor inflatie gecorrigeerde beginbalans van het eerste jaar waarin inflatieneutrale winstberekening wordt toegepast. Zoals reeds hiervoor vermeld, moeten we uitgaan van de bedrijfseconomische beginbalans per 1 januari 1976. Met inachtneming van de in vorige paragrafen vermelde correcties, ziet de gemiddelde fiscale beginbalans van de verwarmde glasgroentenbedrijven er als volgt uit:

Gemiddelde fiscale beginbalans

Grond	f 23.200,-	Monetaire saldo f 134.800,-
Bedrijfsgebouwen	" 15.000,-	Eigen vermogen " 132.800,-
Glasopstanden	" 105.000,-	
Verwarmingsinstallaties	" 55.000,-	
Overige installaties	" 17.000,-	
Machines en werktuigen	" 12.600,-	
Overige inventaris	" 6.900,-	
Levende produktiemiddelen	" 950,-	
Voorraad materialen	" 1.800,-	
Voorraad produkt	" 150,-	
Bedrijfswoning	" 30.000,-	
	<u>f 267.600,-</u>	<u>f 267.600,-</u>

4.3 De voor inflatie gecorrigeerde beginbalans

Aannemende dat er in de loop van het boekjaar een inflatie is opgetreden van 6% (= inflatie 1977) kan, als gevolg van deze inflatie, het eigen vermogen op bovenstaande beginbalans worden verhoogd met 6% = f 7.968,-.

Dit bedrag aan opwaardering moet als volgt over de activa worden verdeeld:

- voorraad materialen: 6% van f 1.800,-	= f	108,-
- voorraad produkt: 6% van f 150,-	= "	9,-
- levende produktiemiddelen 6% van f 950,-	= "	57,-
- duurz.prod.midd. afschr. 40% (overige inventaris) 6% van f 6.900,-	= "	414,-
- duurz.prod.midd. afschr. 25% (mach. en werkt.) 6% van f 12.600,-	= "	756,-
- duurz.prod.midd. afschr. 20% (overige install.) 6% van f 17.000,-	= "	1.020,-
- duurz.prod.midd. afschr. 15% (verwarmingsinstall.) 6% van f 55.000,-	= "	3.300,-
- duurz.prod.midd. afschr. 10% (glasopstanden) rest	"	2.304,-
	f	7.968,-

De opwaardering van het eigen vermogen is niet voldoende om ook de glasopstanden voor de volle 6% in de opwaardering te laten delen. Voor volledige opwaardering van de glasopstanden is het eigen vermogen f 66.600,- te klein en dit gedeelte wordt dus geacht te zijn gefinancierd met vreemd vermogen, evenals de bedrijfsgebouwen (afschrijving 8%), de bedrijfswoning (afschrijving 4%) en de grond.

De afschrijvingspercentages zijn gebaseerd op de boekwaarde, een bij boekhoudbureaus veel toegepast systeem.

De gecorrigeerde fiscale beginbalans ziet er dan als volgt uit:

Gecorrigeerde fiscale beginbalans

Grond	f 23.200,-	Monetair saldo f 134.800,-
Bedrijfsgebouwen	" 15.000,-	Eigen vermogen " 140.768,-
Glasopstanden	" 107.304,-	
Verwarmingsinstallaties	" 58.300,-	
Overige installaties	" 18.020,-	
Machines en werktuigen	" 13.356,-	
Overige inventaris	" 7.314,-	
Levende produktiemiddelen	" 1.007,-	
Voorraad materialen	" 1.908,-	
Voorraad produkt	" 159,-	
Bedrijfswoning	" 30.000,-	
	<u>f 275.568,-</u>	<u>f 275.568,-</u>

4.4 De fiscale eindbalans

Voor het opstellen van de eindbalans moet de gecorrigeerde beginbalans als uitgangspunt worden genomen. Uitgaande van de aangenomen afschrijvingspercentages in par. 4.3, worden de afschrijvingen als volgt:

- levende produktiemiddelen	40% van f	1.007,- = f	403,-
- bedrijfsgebouwen	8% van f	15.000,- = f	1.200,-
- glasopstanden	10% van f	107.304,- = f	10.730,-
- verwarmingsinstallaties	15% van f	58.300,- = f	8.745,-
- overige installaties	20% van f	18.020,- = f	3.604,-
- machines en werktuigen	25% van f	13.356,- = f	3.339,-
- overige inventaris	40% van f	7.314,- = f	2.926,-
- bedrijfswoning	4% van f	30.000,- = f	1.200,-

Voor de gehele groep van verwarmde glasgroentenbedrijven gaan we ervan uit dat de in dat jaar geleverde werkeenheden (afschrijvingen) weer worden vervangen en dat geen uitbreiding plaats vindt. De bedragen die met vervanging gemoeid zijn, zijn bij benadering als volgt:

- levende produktiemiddelen	f	500,-
- gebouwen	f	2.100,-
- glasopstanden	f	18.750,-
- verwarmingsinstallaties	f	13.100,-
- overige installaties	f	6.100,-
- machines en werktuigen	f	5.600,-
- overige inventaris	f	4.000,-
- bedrijfswoning	f	2.000,-

De overige posten van de fiscale eindbalans te weten: vee, voorraad materialen en voorraad produkt, zijn uit de bedrijfseconomische eindbalans overgenomen en het monetair saldo is gesteld op een bedrag van f 145.000,-, zodat de volgende (fictieve) eindbalans wordt verkregen.

Fiscale eindbalans

Grond	f 23.200,-	Monetair saldo f 145.000,-
Bedrijfsgebouwen	" 15.900,-	Eigen vermogen " 151.104,-
Glasopstanden	" 115.324,-	
Verwarmingsinstallaties	" 62.655,-	
Overige installaties	" 20.516,-	
Machines en werktuigen	" 15.617,-	
Overige inventaris	" 8.388,-	
Levende produktiemiddelen	" 1 104,-	
Voorraad materialen	" 2.200,-	
Voorraad produkt	" 400,-	
Bedrijfswoning	" 30.800,-	
	<u>f 296.104,-</u>	<u>f 296.104,-</u>

4.5 De winstberekening

De winst door vermogensvergelijking kan nu op de normale wijze worden berekend, door vergelijking van het beginvermogen op de gecorrigeerde beginbalans en het eindvermogen op de eindbalans, dus:

eindvermogen	f	151.104,-
bij: onttrekkingen	f	50.000,-
		<hr/>
	f	201.104,-
af : beginvermogen	f	140.768,-
		<hr/>
bedrijfswinst	f	60.336,-

4.6 De winstvermindering

In hoeverre de in de vorige paragraaf berekende winst, die alleen bedoeld is als rekenvoorbeeld, hoger of lager is dan die berekend volgens de huidige fiscale regelen, is op grond van deze berekening niet te bepalen.

Dit verschil kan men wel vaststellen door de verschillen in kosten, als gevolg van het toepassen van de inflatiecorrectie op de beginbalans, na te gaan. Alle andere kosten en opbrengsten ondergaan geen verandering.

De opwaardering van de beginvoorraad materialen heeft tengevolge dat deze post voor f 1.908,- in plaats van f 1.800,-, in de verlies- en winstrekening wordt opgenomen, zodat de winstverminderende werking hiervan f 108,- is.

De opwaardering van de voorraad produkt heeft tengevolge dat de eventuele boekwinst lager of een eventueel boekverlies hoger wordt. De winstverminderende werking is f 9,-.

Door de opwaardering van de duurzame produktiemiddelen zijn de afschrijvingsbedragen groter geworden, en wel met het bedrag van de afschrijving over de opwaardering (zie par. 4.2).

- Levende produktiemiddelen:	40% van f	57,-	=	f	23,-
- Overige inventaris	: 40% van f	414,-	=	f	166,-
- Machines en werktuigen	: 25% van f	756,-	=	f	189,-
- Overige installaties	: 20% van f	1.020,-	=	f	204,-
- Verwarmingsinstallaties	: 15% van f	3.300,-	=	f	495,-
- Glasopstanden	: 10% van f	2.304,-	=	f	230,-
					<hr/>
	Totaal			f	1.307,-

Te zamen met de winstvermindering door opwaardering van de voorraden ad f 117,-, is de totale winstvermindering f 1.424,-.

4.7 De winstvermindering in volgende jaren

De winstvermindering in het eerste jaar is zo gering, dat men zich kan afvragen of een zo ingrijpende wijziging in de berekening van de fiscale bedrijfswinst, voor deze bedrijven wel enige betekenis heeft. Bij voortgaande inflatie zal de winstvermindering elk jaar groter worden, hetgeen blijkt uit tabel 4.1, waarbij eveneens is uitgegaan van de beginbalans en van de afschrijvingen en vervangingen zoals in par. 4.4, is gesteld, met dien verstande dat in de berekeningen alleen zijn opgenomen de produktiemiddelen die voor opwaardering in aanmerking komen. De niet op te waarderen produktiemiddelen veroorzaken geen verschillen.

In de tabel (op blz. 16) is eenvoudigheidshalve ook het jaarlijkse verbruik van de voorraden, onder de afschrijvingen opgenomen.

Uit tabel 4.1 blijkt dat de winstvermindering nominaal elk jaar groter wordt. Welke betekenis dit in de toekomst heeft is echter niet eenvoudig te bepalen. Winst en vermogen worden, bij overigens gelijkblijvende omstandigheden eveneens door de inflatie beïnvloed. Om deze reden is de winstvermindering gedefleerd, d.w.z. uitgedrukt in de guldenwaarde van jaar 1, waardoor de winstvermindering in de toekomst vergeleken kan worden met die in jaar 1.

De winstvermindering per jaar in gedefleerde gulden, is in grafiek 4.1 tot uitdrukking gebracht. Het blijkt dat ook dan de winstvermindering jaarlijks toeneemt en wel van f 1.424,- in jaar 1 tot f 6.100,- in jaar 12. Wel wordt de toename van de winstvermindering elk jaar kleiner. De winstvermindering na het 12e jaar is niet meer berekend, maar afgeleid uit het verloop van de lijn tot het 12e jaar. Het maximum blijkt dan bereikt te zijn omstreeks het 18e jaar en een waarde te hebben van + f 6.250,- in guldenwaarde van jaar 1. Dit moment valt samen met dat waarop alle opgewaardeerde produktiemiddelen in de loop van de jaren éénmaal vervangen zijn. Indien de opgewaardeerde produktiemiddelen gemiddeld een kortere levensduur hebben, zal het maximum van de winstvermindering eerder bereikt zijn. Hierop wordt in par. 4.9 nader teruggekomen.

4.8 De winstvermindering in geval van besparingen

In het voorgaande is ervan uitgegaan dat de inflatieneutraal berekende winst geheel wordt opgenomen. De afschrijvingen zijn ook bij deze winstberekening niet toereikend om de vervangingen te financieren. Het tekort is in het eerste jaar, inclusief de afschrijvingen en vervangingen van de niet-opgewaardeerde produktiemiddelen, + f 21.000,-, ook in het 12e jaar is dit tekort nog + f 21.000,-, doch uitgedrukt in de guldenwaarde van jaar 1, betekent dit slechts f 11.250,-.

Tabel 4.1 Winstvermindering per jaar bij inflatieneutrale winstberekening en een constante inflatie van 6%

Jaar		Huidig systeem		Inflatieneutraal			Verschil	
		voor- raden 1	duurz. prod.m. 2	eigen verm. 3	voor- raden 4	duurz. prod.m. 5	nominaal (4+5)- (1+2)	gedefl. $\times \frac{1}{1,06^n}$
0	Boekwaarde	1950	197450	132800	1950	197450		
1	Opwaardering			7968	117	7851		
	Boekw.nieuw	1950	197450	140768	2067	205301		
	Afschrijving	1950	28440		2067	29747	1424	1424
	Vervanging	2067	48050		2067	48050		
	Boekw.eind	2067	217060	140768	2067	223604		
2	Opwaardering	-	-	8446	124	8322		
	Boekw.nieuw	2067	217060	149214	2191	231926		
	Afschrijving	2067	31690		2191	34206	2640	2490
	Vervanging	2191	50933		2191	50933		
	Boekw.eind	2191	236303	149214	2191	248653		
3	Opwaardering	-	-	8953	131	8822		
	Boekw.nieuw	2191	236303	158167	2322	257475		
	Afschrijving	2191	34764		2322	38338	3705	3297
	Vervanging	2322	53989		2322	53989		
	Boekw.eind	2322	255528	158167	2322	273126		
4	Opwaardering	-	-	9490	140	9350		
	Boekw.nieuw	2322	255528	167657	2462	282476		
	Afschrijving	2322	37755		2462	42371	4756	3993
	Vervanging	2462	57229		2462	57229		
	Boekw.eind	2462	275002	167657	2462	297334		
5	Opwaardering	-	-	10059	147	9912		
	Boekw.nieuw	2462	275002	177716	2609	307246		
	Afschrijving	2462	40734		2609	46303	5716	4528
	Vervanging	2609	60663		2609	60663		
	Boekw.eind	2609	294931	177716	2609	321606		
6	Opwaardering	-	-	10663	156	10507		
	Boekw.nieuw	2609	294931	188379	2765	332113		
	Afschrijving	2609	43747		2765	50215	6624	4950
	Vervanging	2765	64302		2765	64302		
	Boekw.eind	2765	315486	188379	2765	346200		
7	Opwaardering	-	-	11303	166	11137		
	Boekw.nieuw	2765	315486	199682	2931	357337		
	Afschrijving	2765	46826		2931	54166	7506	5291
	Vervanging	2931	68161		2931	68161		
	Boekw.eind	2931	336821	199682	2931	371332		
	enz.							

Deze tekorten moeten, bij volledige onttrekking van de winst, gefinancierd worden met vreemd vermogen. Veelal zal men echter trachten deze tekorten gedeeltelijk te financieren uit besparingen, zeker indien - zoals in dit voorbeeld - het eigen vermogen slechts 50% bedraagt van het totale in het bedrijf geïnvesteerde vermogen voor de produktiemiddelen.

Indien men bespaart wordt ook de jaarlijkse winstvermindering groter. Immers door het toegenomen eigen vermogen wordt de jaarlijkse inflatiecorrectie groter.

Voor het gemiddelde glasgroentenbedrijf is de winstvermindering ook berekend bij een jaarlijkse besparing van f 10.000,- in guldenwaarde van jaar 1, d.w.z. 1e jaar f 10.000,-, 2e jaar f 10.600,-, 3e jaar f 11.236,- enz. (grafiek 4.1). Het blijkt dat na 6 jaar, wanneer dus reeds f 50.000,- in guldenwaarde van jaar 1 bespaard is, de winstvermindering door inflatieneutrale winstberekening, nog slechts f 750,- groter is dan zonder besparingen. Na 12 jaar, wanneer f 110.000,- bespaard is, bedraagt de extra-winstvermindering + f 2.500,- in guldenwaarde van jaar 1.

Deze berekening is ook gemaakt voor het geval het eigen vermogen slechts 20% bedraagt van het totale in produktiemiddelen geïnvesteerde vermogen. De samenstelling en waarde van de activa zijn gelijk aan die van het hiervoor berekende gemiddelde bedrijf met een eigen vermogen van 50%. Ook deze uitkomsten zijn weergegeven in grafiek 4.1.

Ofschoon het onwaarschijnlijk is dat bij een eigen vermogen van 20%, de vervangingen zonder besparingen gefinancierd kunnen worden, is toch ter vergelijking de winstvermindering in dat geval berekend. Het blijkt dat de besparingen hier een groter effect hebben, nl. f 3.100,- meer winstvermindering in het 12e jaar. Zonder besparingen is in dit geval de winstverminderende werking van de inflatieneutrale winstberekening niet groot, nl. maximaal + f 2.750,-.

4.9 De winstvermindering bij discontinue herinvestering

In het voorgaande is aangenomen dat de groep bedrijven, als geheel gezien, elk jaar het afgeschreven gedeelte van de produktiemiddelen zullen vervangen. De lijn in grafiek 4.1 geeft dan ook een vloeiend verloop te zien.

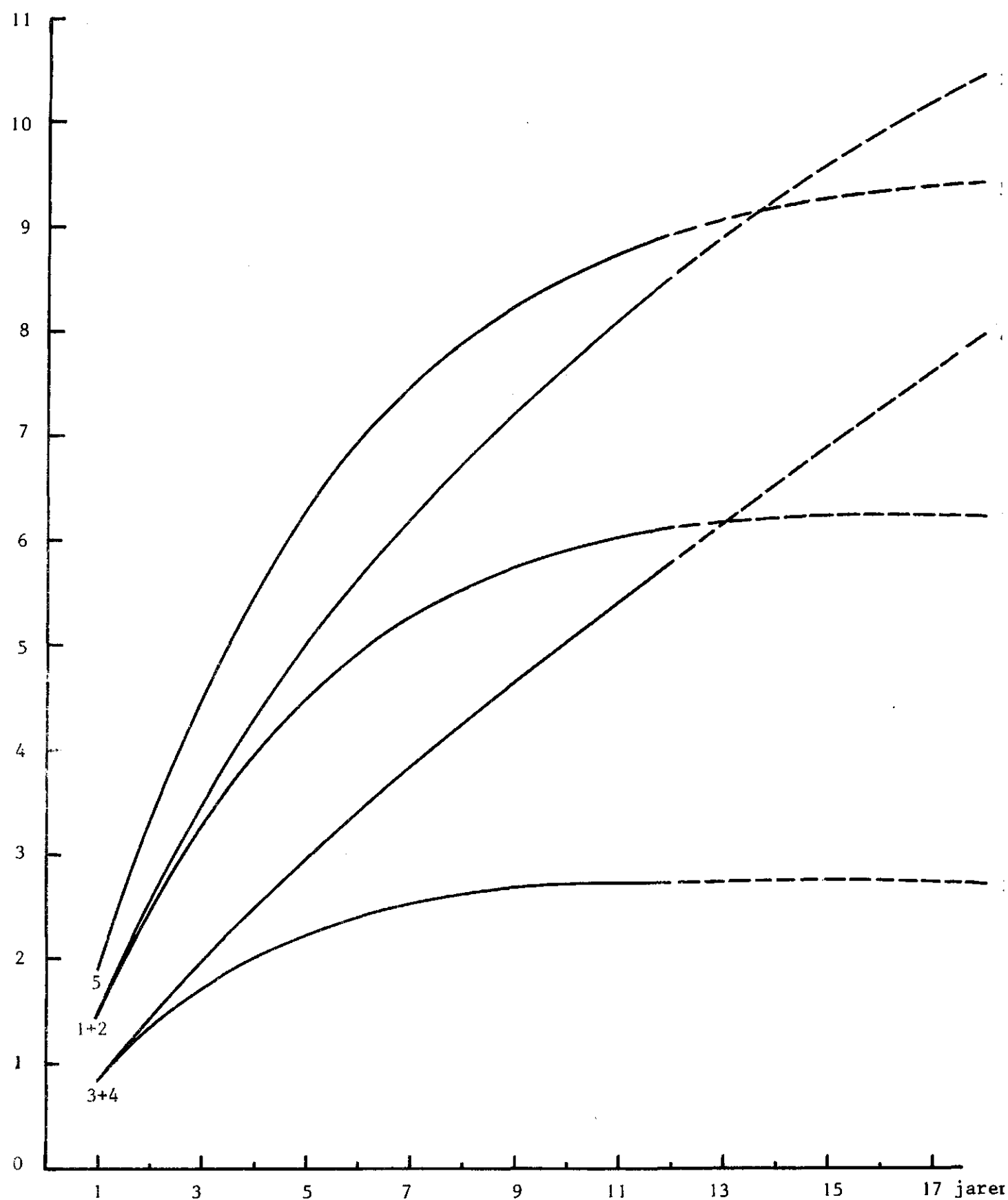
Bij een individueel bedrijf zullen de vervangingen niet zo regelmatig plaatsvinden, maar meer schoksgewijs. Het verloop van de winstvermindering zal dan ook niet zo vloeiend zijn als bij continue herinvestering.

Bij investering in produktiemiddelen met een hoog afschrijvingspercentage, zal de winstvermindering groter zijn, omdat dan een groter deel van de opwaardering aan deze produktiemiddelen kan worden toegerekend. Bij investering in produktiemiddelen met relatief lage afschrijvingen zal de winstvermindering lager zijn. Uiteindelijk echter, wanneer alle produktiemiddelen éénmaal vervangen zijn, zal men op hetzelfde niveau als bij continue investering uitkomen.

Grafiek 4.1 Winstvermindering per jaar gemiddeld per bedrijf in guldenwaarde jaar 1; glasgroentenbedrijven

1. Gemiddeld bedrijf, eigen vermogen 50% = f. 132.800,-
2. Idem als 1 , bij jaarlijkse besparing van f. 10.000,- reëel
3. Idem , eigen vermogen 20% = f. 53.500,-
4. Idem als 3 , bij jaarlijkse besparing van f. 10.000,- reëel
5. Idem , bij eigen vermogen van 80% = f. 214.000,-

x 1000 gld.

5. ANDERE GLASBEDRIJVEN EN CHAMPIGNONBEDRIJVEN

5.1 Algemeen

In het voorgaande hoofdstuk zijn alle winstverminderende aspecten van de inflatieneutrale winstberekening behandeld aan de hand van de gemiddelde beginbalans van de verwarmde glasgroentenbedrijven. In dit hoofdstuk zullen de effecten op de winsten behandeld worden van de glasbloemenbedrijven, de potplantenbedrijven en de champignonbedrijven, eveneens uitgaande van de gemiddelde fiscale beginbalans van elke groep.

De waarderingen voor deze beginbalans en de wijze van berekening zijn overeenkomstig de uitgangspunten van de verwarmde glasgroentenbedrijven zoals vermeld in hoofdstuk 3.

Alle effecten op de winstvermindering, die bij de verwarmde glasgroentenbedrijven behandeld zijn, gelden eveneens voor de andere bedrijfstypen. In het volgende wordt dan ook volstaan met een gecomprimeerde beginbalans en de winstvermindering in het eerste jaar, bij de gevonden verhoudingen tussen eigen en vreemd vermogen, zonder besparingen. Het verloop van de winstvermindering in de volgende jaren is dan af te lezen uit grafiek 5.1, waarin ter vergelijking ook het verloop bij de verwarmde glasgroentenbedrijven nogmaals is opgenomen.

5.2 De glasbloemenbedrijven

Het gemiddelde bedrijf heeft een oppervlakte van 1 ha met 7.434 m² glas en 346 sbe.

Gecomprimeerde fiscale beginbalans

Grond	20.000,-	Monetair saldo	176.300,-
Plantopstanden	19.000,-	Eigen vermogen	120.100,-
Dode duurz.prod.midd.	223.900,-		
Voorraad materialen	8.500,-		
Bedrijfswoning	25.000,-		
	<u>296.400,-</u>		<u>296.400,-</u>

De opwaardering van het eigen vermogen bedraagt 6% van
f 120.100,- = f 7.206,-.

Tabel 5.1 De opwaardering van de activa en de winstvermindering in het 1e jaar

	Boekwaarde	Opwaardering	Winstvermindering	
Vorraden	8.500,-	510,-	100%	510,-
Plantopstanden	19.000,-	1.140,-	50%	570,-
Overige inventaris	9.500,-	570,-	40%	228,-
Mach.- en werktuigen	11.300,-	678,-	25%	170,-
Overige installaties	22.600,-	1.356,-	20%	271,-
Verwarmingsinstall.	59.450,-	2.952,-	15%	443,-
Glasopstanden	101.750,-	-,-	10%	-,-
Gebouwen	19.300,-	-,-	8%	-,-
Bedrijfswoning	25.000,-	-,-	4%	-,-
Grond	20.000,-	-,-	-	-,-
Totaal		7.206,-		2.192,-

De winstvermindering in volgende jaren is weergegeven in grafiek 5.1.

Bij een iets kleiner eigen vermogen dan bij de glasgroentenbedrijven, nl. f 120.000,- tegen f 132.000,-, is de winstvermindering in het 1e jaar toch ruim f 750,- hoger. Dit wordt veroorzaakt door de grotere investering in voorraden, waardoor + f 400,- meer winstvermindering verkregen wordt, en door de investering in plantopstanden, waarvan de opwaardering door de afschrijving met 50% reeds voor de helft in de winst van het 1e jaar doorwerkt. De winstvermindering door hogere afschrijvingen op de overige produktiemiddelen is f 200,- lager dan bij de glasgroentenbedrijven.

In het 8e jaar is de winstvermindering gelijk aan die van de glasgroentenbedrijven, en wordt daarna iets lager. In het 12e jaar is de winstvermindering + f 6.000,-.

5.3 De potplantenbedrijven

Het gemiddelde bedrijf heeft een oppervlakte van 0,5 ha met 3247 m² glas en 316 sbe.

Gecomprimeerde fiscale beginbalans

Grond	10.000,-	Monetair saldo	92.000,-
Plantopstanden	3.100,-	Eigen vermogen	86.800,-
Dode duurz.prod.midd.	117.700,-		
Voorraad potplanten	20.000,-		
Voorraad materialen	3.000,-		
Bedrijfswoning	25.000,-		
	<u>178.000,-</u>		<u>178.000,-</u>

De inflatiecorrectie van het eigen vermogen bedraagt 6% van f 86.800,- = f 5.208,-.

Tabel 5.2 De opwaardering van de activa en de winstvermindering in het 1e jaar

	Boekwaarde	Opwaardering	Winstvermindering	
Voorraad potplanten	20.000,-	1.200,-	100%	1.200,-
Voorraad materialen	3.000,-	180,-	100%	180,-
Plantopstanden	3.100,-	186,-	50%	93,-
Overige inventaris	16.000,-	960,-	40%	384,-
Mach. en werktuigen	8.700,-	522,-	25%	131,-
Overige installaties	5.700,-	342,-	20%	268,-
Verwarmingsinstall.	30.100,-	1.806,-	15%	271,-
Glasopstanden	47.700,-	12,-	10%	1,-
Gebouwen	9.500,-	-,-	8%	-,-
Bedrijfswoning	25.000,-	-,-	4%	-,-
Grond	10.000,-	-,-	-	-,-
Totaal		5.208,-		2.328,-

De winstvermindering in volgende jaren wordt weergegeven in grafiek 5.1.

Ondanks f 36.000,- kleiner eigen vermogen is de winstvermindering in het 1e jaar hoger dan die van de glasbloemenbedrijven, als gevolg van de in verhouding grote investering in voorraden. In het 2e resp. 4e jaar is de winstvermindering reeds lager dan van de glasbloemenbedrijven en de glasgroentenbedrijven, en heeft in het 12e jaar een waarde van ca. f 4.550,-.

Overigens moet bij deze bedrijven een voorbehoud gemaakt worden t.a.v. de fiscale waardering van de voorraad potplanten. De wijze waarop deze voor de fiscus gewaardeerd wordt, onttrekt zich volledig aan onze waarneming. Daar bij onze berekeningen de voorraden, gerekend in guldenwaarde van jaar 1, constant zijn verondersteld, is dit geen groot bezwaar. Bij afwijkende waardering van de hier gehanteerde normen, zal de lijn in de grafiek nl. zoveel hoger of lager gaan lopen als overeenkomt met de inflatiecorrectie van het verschil. Zou deze voorraad dus niet gewaardeerd zijn, dan loopt de lijn in alle jaren f 1.200,- lager dan in grafiek 5.1 vermeld.

5.4 De champignonbedrijven

Het gemiddelde bedrijf is \pm 1,5 ha groot met 941 m² champignoncellen en 242 sbe.

Gecomprimeerde fiscale beginbalans

Grond	21.000,-	Monetair saldo	42.450,-
Dode duurz.prod.midd.	86.650,-	Eigen vermogen	94.000,-
Vee	2.650,-		
Voorraad materialen	1.150,-		
Bedrijfswoning	25.000,-		
	<u>136.450,-</u>		<u>136.450,-</u>

De inflatiecorrectie van het eigen vermogen bedraagt 6% van f 94.000,- = f 5.640,-.

Tabel 5.3 De opwaardering van de activa en de winstvermindering in het 1e jaar

	Boekwaarde	Opwaardering	Winstvermindering	
Voorraden	1.150,-	69,-	100%	69,-
Vee	2.650,-	159,-	100%	159,-
Overige inventaris	14.400,-	864,-	40%	346,-
Mach. en werktuigen	8.650,-	519,-	25%	130,-
Overige installaties	3.700,-	222,-	20%	22,-
Verwarmingsinstall.	7.400,-	444,-	15%	67,-
Gebouwen	52.500,-	3.150,-	8%	252,-
Woning	25.000,-	213,-	4%	9,-
Grond	21.000,-	-,-	-	-,-
Totaal		<u>5.640,-</u>		<u>1.076,-</u>

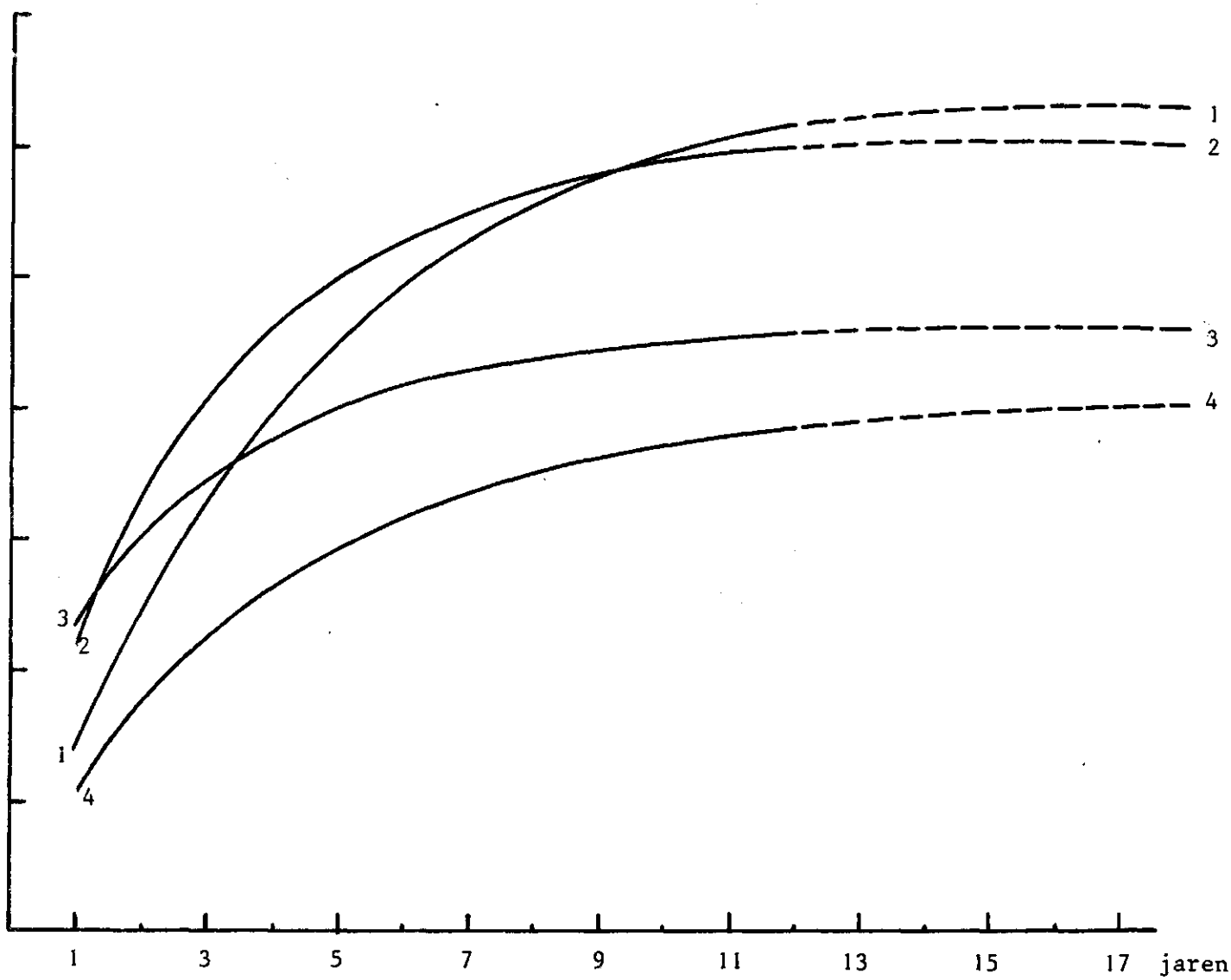
De winstvermindering in volgende jaren is weergegeven in grafiek 5.1.

De winstvermindering is lager dan bij voorgaande bedrijfstakken. Dit komt in de eerste plaats door het kleinere eigen vermogen. Daarnaast is ook de investering in de verschillende soorten produktiemiddelen van invloed. 62% van de totale inflatiecorrectie moet worden toegerekend aan gebouwen en woning, waarvan slechts een afschrijving van 8% resp. 4% van toepassing is. De winstvermindering wordt dus slechts langzaam gerealiseerd. Op het 12e jaar is deze f 3.850,-, maar stijgt nog steeds. Zelfs na het 17e jaar, wanneer de winstvermindering + f 4.000,- zal zijn, zet de stijging zich nog voort.

afiek 5.1 Winstvermindering per jaar, gemiddeld per bedrijf
in guldenwaarde van jaar 1

- 1 = glasgroentenbedrijven, eigen vermogen 50% = f. 132.800,-
- 2 = glasbloemenbedrijven , eigen vermogen 41% = f. 120.100,-
- 3 = potplantenbedrijven , eigen vermogen 49% = f. 86.800,-
- 4 = champignonbedrijven , eigen vermogen 69% = f. 94.000,-

1000 gld.

6. DE OPENGRONDSBEDRIJVEN

6.1 Algemeen

De verschillen in financiële structuur met de voorgaande bedrijfstakingen zijn:

- in het algemeen een groter aandeel eigen vermogen;
- in verhouding veel vermogen geïnvesteerd in grond;
- in verhouding meer geïnvesteerd in produktiemiddelen met een lange levensduur;
- afgezien van de potplantenbedrijven, grotere voorraden gereed of halfprodukt en materialen.

Als het eigen vermogen zo groot is, dat ook de grond moet worden opgewaardeerd, geeft dit geen directe winstvermindering, terwijl ook de opwaardering van produktiemiddelen met een lange levensduur, dus lage afschrijvingen, de winstvermindering geringer maakt. Daarentegen geeft de opwaardering van het veel grotere bedrag aan voorraden, een directe jaarlijkse winstvermindering die groter is dan bij de glas- en champignonbedrijven.

De hierna volgende berekeningen van de winstvermindering van het gemiddelde bedrijf, zijn eveneens uitgevoerd op de wijze zoals in hoofdstuk 3 vermeld.

6.2 De opengrondsgroentenbedrijven

Het gemiddelde bedrijf is 7,5 ha groot met \pm 6 ha groentegeassen en 163 sbe.

Gecomprimeerde fiscale beginbalans			
Grond	30.000,-	Monetair saldo	9.700,-
Plantopstanden	1.750,-	Eigen vermogen	110.500,-
Bloembollenkraam	1.500,-		
Dode duurz.prod.midd.	50.600,-		
Voorraad produkt	14.000,-		
Voorraad materialen	1.700,-		
Vee	650,-		
Bedrijfswoning	20.000,-		
	<u>120.200,-</u>		<u>120.200,-</u>

Het monetair saldo is lager dan de boekwaarde van de grond, zodat het verschil belastingvrij kan worden opgewaardeerd. Aan nemende dat voor opwaardering gebruik wordt gemaakt van de prijsindexcijfers voor de gezinsconsumptie en de grond gemiddeld in 1965 is gekocht, bedraagt de opwaardering $1,25 \times f 20.300,- = f 25.375,-$. Het eigen vermogen wordt dan $f 110.500,- + f 25.375,- = f 135.875,-$, en de inflatiecorrectie dientengevolge 6% van $f 135.875,- = f 8.153,-$.

Tabel 6.1 De opwaardering van de verschillende activa en de winstvermindering in het 1e jaar

	Boekwaarde	Opwaardering	Winstvermindering	
Voorraad produkt	14.000,-	840,-	100%	840,-
Voorraad materialen	1.700,-	102,-	100%	102,-
Vee	650,-	39,-	100%	39,-
Bollenkraam	1.500,-	90,-	100%	90,-
Ov. inventaris	3.100,-	186,-	40%	74,-
Mach. en werktuigen	16.350,-	981,-	25%	245,-
Plantopstanden	1.750,-	105,-	20%	21,-
Ov. installaties	4.800,-	288,-	20%	58,-
Verwarmingsinstall.	8.100,-	486,-	15%	73,-
Glasopstanden	3.450,-	207,-	10%	21,-
Gebouwen	14.800,-	888,-	8%	71,-
Bedrijfswoning	20.000,-	1.200,-	4%	48,-
Grond	55.375,-	2.741,-	-	-,-
Totaal		8.153,-		1.682,-

Het verloop van de winstvermindering in volgende jaren is weergegeven in grafiek 6.1.

Ondanks een veel kleiner eigen vermogen is de winstvermindering in het 1e jaar hoger dan van de glasgroentenbedrijven (f 1.424,-). Dit wordt veroorzaakt door de opwaardering van voorraden, vee en bollenkraam met f 1.081,-, die direct volledig winstverminderend werkt. Bij de glasgroentenbedrijven bedroeg deze opwaardering slechts f 117,-.

Vergelijkt men de winstvermindering in latere jaren (grafiek 6.1) met die van de glasgroentenbedrijven (grafiek 5.1), dan ziet men dat de winstvermindering in het 2e jaar reeds gelijk is en daarna voor de opengrondsbedrijven lager wordt. In het 12e jaar is de winstvermindering + f 4.450,- en voor de glasgroentenbedrijven + f 6.100,-.

Evenals bij de potplantenbedrijven moet ook hier een voorbehoud gemaakt worden t.a.v. de waardering van de voorraad produkten. Verschillen met de gebruikelijke fiscale waardering, kunnen op dezelfde wijze als bij de potplanten worden gecorrigeerd.

Omdat elk jaar een groot gedeelte van de inflatiecorrectie toevalt aan de grond, is de boekwaarde hiervan in het 12e jaar gestegen tot f 80.000,- d.i. f 50.000,- meer dan op de oorspronkelijke beginbalans.

6.3 De boomkwekerijbedrijven

Het gemiddelde bedrijf is 87 are groot met 114 sbe.

Gecomprimeerde fiscale beginbalans

Grond	10.000,-	Eigen vermogen	122.200,-
Dode duurz.prod.midd.	38.700,-		
Voorraad produkten	32.000,-		
Voorraad materialen	50,-		
Bedrijfswoning	25.000,-		
Monetaire middelen	16.450,-		
	<u>122.200,-</u>		<u>122.200,-</u>

Alle produktiemiddelen zijn hier gefinancierd met eigen vermogen. Zelfs is er nog een monetair overschot. De grond kan dus voor de inflatieneutrale belastingheffing in werking treedt, volledig worden opgewaardeerd. Aannemende dat de grond gemiddeld in 1965 is aangekocht en voor de opwaardering de indexcijfers van de gezinsconsumptie gehanteerd kunnen worden is de opwaardering $1,25 \times f 10.000,- = f 12.500,-$. Het eigen vermogen wordt dan $f 122.200,- + f 12.500,- = f 134.700,-$.

De inflatiecorrectie van het eigen vermogen is dan 6% van $f 134.700,- = f 8.082,-$.

Tabel 6.2 De opwaardering van de verschillende produktiemiddelen en de winstvermindering in het 1e jaar

	Boekwaarde	Opwaardering		Winstvermindering
Voorraad produkt	32.000,-	1.920,-	100%	1.920,-
Voorraad materialen	50,-	3,-	100%	3,-
Overige inventaris	9.700,-	582,-	40%	233,-
Mach. en werktuigen	6.300,-	378,-	25%	95,-
Overige installaties	4.000,-	240,-	20%	48,-
Verwarmingsinstall.	1.400,-	84,-	15%	13,-
Glasopstanden	6.500,-	390,-	10%	39,-
Gebouwen	10.800,-	648,-	8%	52,-
Bedrijfswoning	25.000,-	1.500,-	4%	60,-
Grond	22.500,-	1.350,-	-	-
Monetaire middelen	16.450,-	987,-	100%	987,-
		<u>8.082,-</u>		<u>3.450,-</u>

Het verloop van de winstvermindering in volgende jaren is weergegeven in grafiek 6.1.

De grotere winstvermindering t.o.v. de opengrondsgroentenbedrijven wordt vooral veroorzaakt door de hogere opwaardering van de voorraden, nl. $f 1.923,-$ tegenover $f 1.081,-$ en het inflatieverlies op de monetaire middelen. Het iets grotere eigen vermogen speelt hierbij praktisch geen rol. In latere jaren wordt het ver-

schil echter kleiner en is in het 12e jaar nog maar f 100,- (f 4.550,- tegenover f 4.450,-). Dit kleiner wordende verschil vindt zijn oorzaak in, het bij de gekozen uitgangspunten, steeds kleiner wordende bedrag aan monetaire middelen en in de hogere afschrijvingen bij de groentenbedrijven. Deze laatste verschillen in afschrijvingen worden nl. elk jaar groter tot op het moment dat alle opgewaardeerde produktiemiddelen éénmaal vervangen zijn.

De boekwaarde van de grond is in het 12e jaar gestegen tot f 45.000,-.

Ten aanzien van de voorraden dient dezelfde restrictie gemaakt te worden als bij de potplanten- en opengrondsgroentenbedrijven.

6.4 De bloembollenbedrijven

Het gemiddelde bedrijf is groot 5,35 ha met 4 ha bloembollen en 245 sbe.

Gecomprimeerde fiscale beginbalans			
Grond	80.000,-	Monetair saldo	73.150,-
Bloembollenkraam	24.400,-	Eigen vermogen	141.650,-
Dode duurz.prod.midd.	74.000,-		
Voorraad produkt	10.000,-		
Voorraad materialen	6.400,-		
Bedrijfswoning	20.000,-		
	<u>214.800,-</u>		<u>214.800,-</u>

Uitgaande van dezelfde veronderstellingen als bij de voorgaande bedrijfstypen, kan de grond opgewaardeerd worden met $1,25 \times (f 80.000,- - f 73.150,-) = f 8.560,-$. Het eigen vermogen wordt dan $f 141.650,- + f 8.560,- = f 150.210,-$ en de inflatiecorrectie 6% van $f 150.210,- = f 9.013,-$.

Tabel 6.3 De opwaardering van de activa en de winstvermindering in het 1e jaar

	Boekwaarde	Opwaardering	Winstvermindering	
Voorraad produkt	10.000,-	600,-	100%	600,-
Voorraad materialen	6.400,-	384,-	100%	384,-
Bollenkraam	24.400,-	1.464,-	100%	1.464,-
Overige inventaris	15.000,-	900,-	40%	360,-
Mach. en werktuigen	20.600,-	1.236,-	25%	309,-
Overige installaties	4.400,-	264,-	20%	53,-
Verwarmingsinstall.	4.400,-	264,-	15%	40,-
Glasopstanden	3.600,-	216,-	10%	22,-
Gebouwen	26.000,-	1.560,-	8%	125,-
Bedrijfswoning	20.000,-	1.200,-	4%	48,-
Grond	88.560,-	925,-	-	-,-
Totaal		<u>9.013,-</u>		<u>3.405,-</u>

De winstvermindering in volgende jaren is weergegeven in grafiek 6.1.

Bij f 20.000,- meer eigen vermogen dan bij de boomkwekerijbedrijven, is de winstvermindering in het 1e jaar ongeveer gelijk. Door meer toerekening aan voorraden en de hogere correcties op de afschrijvingen, wordt het verschil snel groter ten gunste van de bloembollenbedrijven en is in het 12e jaar + f 2.200,-. De winstvermindering is dan f 6.800,-.

De boekwaarde van de grond is in het 4e jaar gestegen tot f 90.500,-. Daarna is bij de gekozen uitgangspunten het eigen vermogen niet meer voldoende om deze boekwaarde nog verder te verhogen.

6.5 De fruitteeltbedrijven

Het gemiddelde bedrijf is + 10 ha groot met 9,5 ha pit- en steenvruchten en 202 sbe.

Gecomprimeerde fiscale beginbalans

Grond	72.500,-	Monetair saldo	82.000,-
Plantopstanden	37.200,-	Eigen vermogen	161.400,-
Vee	2.600,-		
Dode duurz.prod.midd.	83.700,-		
Voorraad produkt	20.000,-		
Voorraad materialen	2.400,-		
Bedrijfswoning	25.000,-		
	<u>243.400,-</u>		<u>243.400,-</u>

De inflatiecorrectie van het eigen vermogen bedraagt 6% van f 161.400,- = f 9.684,-.

Tabel 6.4 De opwaardering van de activa en de winstvermindering in het 1e jaar

	Boekwaarde	Opwaardering	Winstvermindering	
Voorraad produkt	20.000,-	1.200,-	100%	1.200,-
Voorraad materialen	2.400,-	144,-	100%	144,-
Vee	2.600,-	156,-	100%	156,-
Overige inventaris	10.850,-	651,-	40%	260,-
Mach. en werktuigen	21.250,-	1.275,-	25%	319,-
Installatie	2.900,-	174,-	20%	35,-
Plantopstanden	37.200,-	2.232,-	15%	335,-
Bedrijfsgebouwen	48.700,-	2.922,-	8%	234,-
Bedrijfswoning	25.000,-	930,-	4%	37,-
Grond	72.500,-	-,-	-	-,-
Totaal		<u>9.684,-</u>		<u>2.720,-</u>

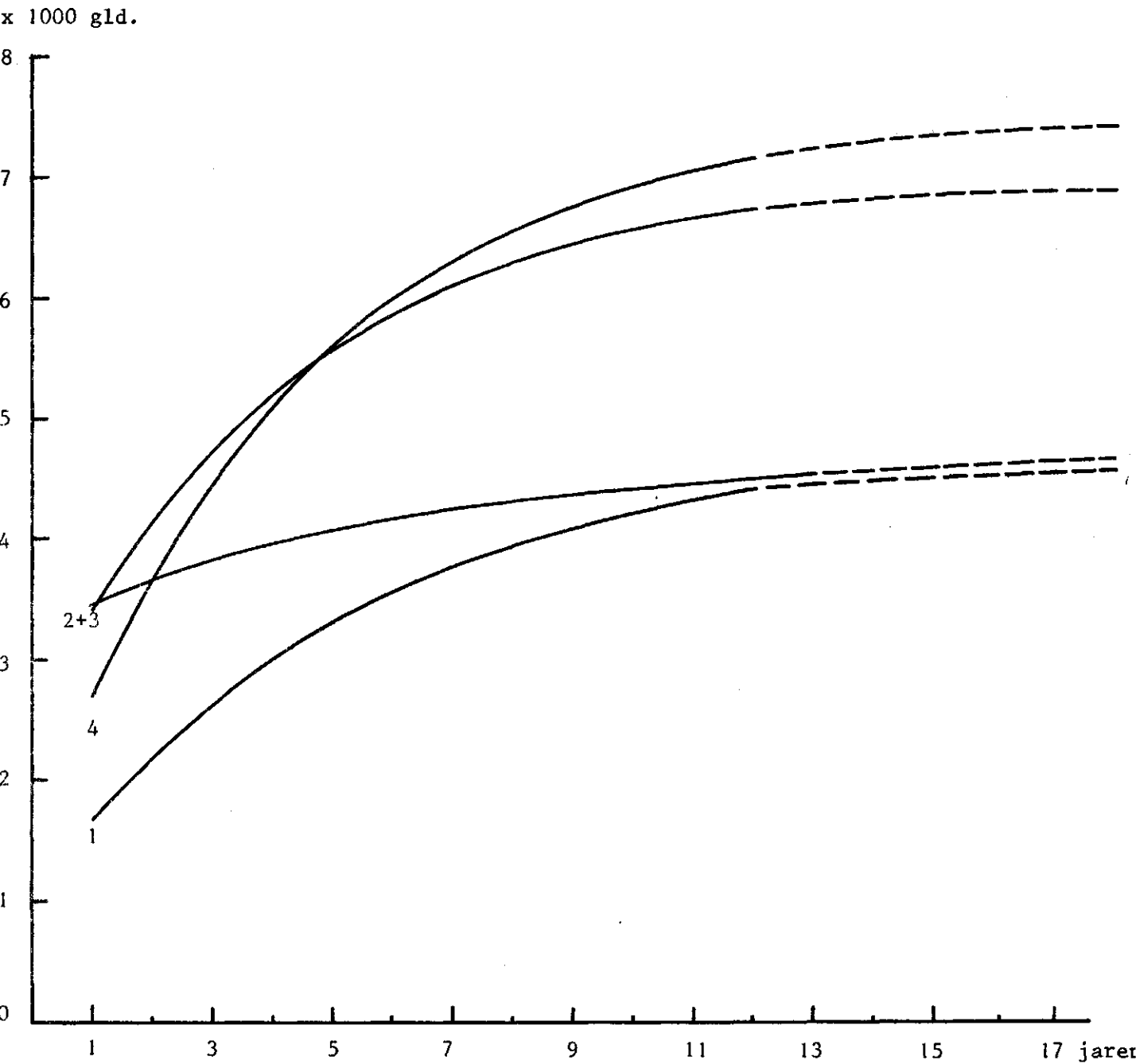
De winstvermindering in de volgende jaren is weergegeven in grafiek 6.1.

Het eigen vermogen is resp. f 40.000,- en f 20.000,- hoger dan van de boomkwekerijbedrijven en de bloembollenbedrijven. Toch is de winstvermindering in het 1e jaar lager dan van de boomkwekerijbedrijven en van de bloembollenbedrijven, omdat op deze bedrijven meer inflatiecorrectie kan worden toegerekend aan voorraden e.d. Door een grotere winstvermindering via de afschrijvingen bij de fruitteeltbedrijven verandert deze situatie vrij snel, zodat reeds in het 4e jaar de winstvermindering die van de bloembollenbedrijven evenaart. In het 12e jaar is de winstvermindering opgelopen tot + f 7.200,-.

Uit grafiek 6.1 blijkt dat ook na het 17e jaar de winstvermindering nog jaarlijks toeneemt, terwijl deze op dat moment voor de overige bedrijfstakken het maximum ongeveer heeft bereikt.

Grafiek 6.1 Winstvermindering per jaar, gemiddeld per bedrijf
in guldenwaarde van jaar 1

- 1. Opengrondsgroentenbedrijven, 90% eigen vermogen = f. 110.500,-
- 2. Boomkwekerijbedrijven ,100% eigen vermogen = f. 122.200,-
- 3. Bloembollenbedrijven , 66% eigen vermogen = f. 141.650,-
- 4. Fruitteeltbedrijven , 66% eigen vermogen = f. 161.400,-

7. DE VERSCHILLEN BIJ GELIJKE BEDRIJFSOMVANG

7.1 Algemeen

De winstverminderende effecten van de inflatieneutrale winstberekening volgens het systeem Hofstra, zijn niet alleen afhankelijk van de grootte van het eigen vermogen maar ook van de activa waarin dit vermogen is geïnvesteerd. In het voorgaande is dan ook gebleken dat bedrijfstypen met een ongeveer even groot eigen vermogen een ongelijke winstvermindering te zien geven, die niet alleen in het eerste jaar naar voren komt, maar ook in de toekomst zal optreden.

In dit hoofdstuk zullen de verschillen in winstvermindering worden gezien bij gelijke bedrijfsomvang, gemeten in sbe, zowel bij de gevonden gemiddelde verhouding van eigen en vreemd vermogen als in de situatie dat 80% van de produktiemiddelen zijn gefinancierd met eigen vermogen. Het aandeel van de verschillende activa in het totale vermogen is in beide gevallen gelijk aan dat van het gemiddelde bedrijf, waarvan hiervoor is uitgegaan.

7.2 De glas- en champignonbedrijven

De verschillen tussen de diverse bedrijfstakken zijn weergegeven in tabel 7.1.

Tabel 7.1 Winstvermindering per 100 sbe in guldenwaarde jaar 1

	Geïnvesteerd vermogen be- gin 1e jaar (excl. voor- raden)	Winstvermindering		
		bij (-) eigen ver- mogen begin 1e jaar	bij 80% eigen vermogen begin 1e jaar	
Glasgroenten	107.550	(50%)		
1e jaar		575	775	625
12e jaar		2.490	3.600	3.550
Glasbloemen	83.200	(41%)		
1e jaar		635	850	700
12e jaar		1.735	2.950	2.800
Potplanten	49.300	(49%)		
1e jaar		735	850	400
12e jaar		1.440	2.100	1.650
Champignons	55.900	(69%)		
1e jaar		450	450	350
12e jaar		1.590	1.750	1.650

Bij 80% eigen vermogen blijken de winstverminderingen in het 1e jaar niet veel groter te worden, omdat de hogere opwaardering als gevolg van het groter eigen vermogen, toevalt aan produktiemiddelen met een laag afschrijvingspercentage. In het 12e jaar zijn de verschillen aanzienlijker geworden.

De verschillen in winstvermindering tussen de diverse bedrijfstakken, die ook bij een gelijk aandeel eigen vermogen blijven bestaan, kunnen worden toegeschreven aan:

- a. verschil in voorraden;
- b. verschil in benodigd kapitaal per 100 sbe;
- c. verschil in aanwending van kapitaal voor produktiemiddelen met verschillende levensduren.

ad a. Het verschil in winstvermindering door voorraden is in tabel 7.1 geëlimineerd door ook de winstvermindering op te nemen alleen als gevolg van hogere afschrijvingen.

ad b. In de eerste kolom van tabel 7.1 is te zien dat er grote verschillen bestaan in geïnvesteerd kapitaal per 100 sbe, waarin het bedrag aan voorraden niet is begrepen. Het glasgroentenbedrijf is dus kapitaalintensiever dan het glasbloemenbedrijf, zodat ook de afschrijvingen hoger zijn.

ad c. Wordt er geïnvesteerd in produktiemiddelen met gemiddeld een korte levensduur, dan is de winstvermindering bij een zelfde kapitaalsbehoefte hoger dan wanneer geïnvesteerd wordt in produktiemiddelen met een gemiddeld langere levensduur. De potplantenbedrijven b.v. hebben per 100 sbe een geringere kapitaalsbehoefte dan champignonbedrijven, maar toch is de winstvermindering door afschrijvingen voor potplantenbedrijven in het 1e jaar zelfs iets hoger dan van champignonbedrijven.

7.3 De opengrondsbedrijven

De verschillen tussen de diverse bedrijfstakken zijn weergegeven in tabel 7.2.

Tabel 7.2 Winstvermindering per 100 sbe in guldenwaarde jaar 1

	Geïnv.verm. beg.1e jr. (excl.vorr. bl.b.kraam)	Winstvermindering		
		bij (-) eig.verm. beg.1e jr.	bij 80% eig.verm.begin 1e jaar totaal	door afschr.
Opengr.groenten	64.100	(92%)		
1e jaar		1.030	1.050	400
12e jaar		2.730	2.600	1.950
Boomkwekerij	64.650	(100%)		
1e jaar		3.025	2.150	450
12e jaar		3.990	3.600	1.900
Bloembollen	71.000	(66%)		
1e jaar		1.390	1.390	390
12e jaar		2.775	2.825	1.825
Fruitteelt	109.400	(66%)		
1e jaar		1.345	1.350	600
12e jaar		3.565	3.950	3.200

De investeringen per 100 sbe zijn bij de fruitteeltbedrijven veel hoger dan bij de overige bedrijfstypen, waardoor de winstvermindering als gevolg van afschrijvingen in het 12e jaar belangrijk hoger geworden is dan bij de overige bedrijfstypen. Bij de overige drie bedrijfstypen is deze winstvermindering ongeveer gelijk. Indien hier ook de grond, die ~~immers~~ geen winstvermindering oplevert, van het geïnvesteerd vermogen wordt afgetrokken, blijkt alleen de boomkwekerij een veel hogere investering in slijtende produktiemiddelen per 100 sbe te hebben. Deze produktiemiddelen hebben gemiddeld echter een langere levensduur, waardoor de winstvermindering als gevolg van afschrijvingen voor deze drie bedrijfstakken ongeveer gelijk uitkomt.

8. DE TOTALE WINSTVERMINDERING PER TAK VAN TUINBOUW

Door middel van aggregatie met het totaal aantal bedrijven per groep die door onze steekproef vertegenwoordigd wordt, kan de totale winstvermindering voor deze groepen benaderd worden. Door een aantal oorzaken kan deze steekproef echter niet gebruikt worden om de totale winstvermindering voor de gehele Nederlandse tuinbouw te begroten.

De steekproef wordt getrokken uit de tuinbouwbedrijven van de meitelling van het CBS. Deze bedrijven worden ingedeeld per tak van tuinbouw, waarbij het criterium is dat 60% van de totale sbe geleverd moeten worden door de betreffende tak van tuinbouw. Buiten het onderzoek bleven echter tot dusverre de volgende bedrijfstakken:

- de boomkwekerij buiten het gebied Boskoop;
- de plantenteelt;
- de zaadteelt;
- sterk gemengde bedrijven waar geen enkele bedrijfstak 60% van het totale aantal sbe vertegenwoordigt.

Het universum wordt daarna geschoond van bedrijven die voor ons onderzoek ongeschikt zijn. Deze bedrijven zijn:

- te kleine bedrijven (kleiner dan + 70 sbe);
- bedrijven die niet als hoofdberoep worden uitgeoefend;
- bedrijven waar nevenactiviteiten, zoals handel, een te grote rol spelen;
- bedrijven die zonder overname door derden, binnenkort zullen worden opgeheven.

Per tak van tuinbouw worden de overblijvende bedrijven verdeeld in een aantal strata (bedrijfsgrootteklasse) waarna per stratum het steekproefpercentage wordt bepaald. Dit steekproefpercentage wordt later bij de berekening van de gemiddelde cijfers ook gebruikt voor de weging van de cijfers van de individuele bedrijven.

Met deze beperkingen t.a.v. de steekproef en met inachtneming van de in voorgaande hoofdstukken gehanteerde uitgangspunten, t.w. een constante inflatie van 6%, gelijkblijvende bedrijfsomvang, gelijkblijvende voorraden en onttrekking van de gehele inflatieneutrale winst aan het bedrijf, kan de totale winstvermindering per tak van tuinbouw begroot worden op de bedragen, zoals vermeld in tabel 8.1.

Tabel 8.1 Totale winstvermindering, in guldenwaarde 1e jaar,
per tak van tuinbouw bij een constante inflatie van 6%
(in mln. gulden)

	Aantal bedr.	Winstvermindering		
		1e jaar	12e jaar	20e jaar
Glasgroenten	5.514	7,85	33,90	34,45
Glasbloemen	3.995	8,75	23,95	24,15
Potplanten	1.108	2,60	5,05	5,10
Champignons	520	0,55	2,00	2,10
Opengrondsgroenten	1.307	2,20	5,80	5,95
Boomkwekerij Boskoop	419	1,45	1,90	1,95
Bloembollen	1.885	6,40	12,80	13,00
Fruittenteelt	1.613	4,40	11,60	12,10
	16.361	34,20	97,00	99,00

Volgens de landbouwtelling 1976 zijn er 31.421 ST-(tuinbouw)-bedrijven. Hiervan zijn 10.158 bedrijven kleiner dan 70 sbe, zodat 4.900 bedrijven groter dan 70 sbe niet in onze steekproef zijn opgenomen. Indien deze 4.900 bedrijven dezelfde uitkomsten zouden geven als de bedrijven uit onze steekproef, kan de winstvermindering voor alle tuinbouwbedrijven groter dan 70 sbe getaxeerd worden op 45 miljoen gulden in het 1e jaar, 125 miljoen gulden in het 12e jaar en 130 miljoen gulden in het 20e jaar.

9. SAMENVATTING

Aan de hand van de ons ter beschikking staande bedrijfseconomische balansen is getracht enig inzicht te geven in de vermindering van de fiscale winsten in de tuinbouw bij een inflatieneutrale winstberekening overeenkomstig het rapport Hofstra. We hebben ons hierbij beperkt tot de bedrijfsmatig verkregen winsten. De gevolgen voor de privé-inkomsten zijn buiten beschouwing gebleven, evenals de gevolgen van het vervallen van de landbouwwijstelling, de tijdelijke zelfstandigenaftrek en de oudedagsvoorziening.

De bedrijven waarop de balansen betrekking hebben, zijn verkregen via een a-selecte steekproef uit het universum per bedrijfstak, waarin te kleine bedrijven en bedrijven met veel handels- en/of nevenactiviteiten niet zijn opgenomen.

De bedrijfseconomische balansen zijn, met inachtneming van een aantal uitgangspunten omgewerkt tot fiscale bedrijfsbalansen. De berekening van de winstvermindering is uitgevoerd aan de hand van de volgende veronderstellingen:

- een constante inflatie van 6%;
- continu vervanging van het afgeschreven deel van de produktiemiddelen;
- onttrekking van de gehele inflatieneutrale winst aan het bedrijf.

De winstverminderingen zijn uitgedrukt in de guldenwaarde van het 1e jaar, zodat bij beoordeling van de winstverminderingen in de toekomst, verschil in guldenwaarde geen rol speelt.

De op deze wijze berekende winstverminderingen zijn gemiddeld per bedrijf:

	jaar 1	jaar 12	jaar 20
Glasgroenten	1.425,-	6.150,-	6.250,-
Glasbloemen	2.200,-	6.000,-	6.050,-
Potplanten	2.350,-	4.550,-	4.600,-
Champignons	1.075,-	3.850,-	4.000,-
Opengrondsgroenten	1.700,-	4.450,-	4.550,-
Boomkwekerij Boskoop	3.450,-	4.550,-	4.700,-
Bloembollen	3.400,-	6.775,-	6.900,-
Fruitteelt	2.725,-	7.175,-	7.500,-

De winstverminderingen vinden hun oorzaak in het opwaarderen van de activa die met eigen vermogen zijn gefinancierd. De hogere jaarkosten die hiervan het gevolg zijn, vormen de winstvermindering.

Door de voorgeschreven volgorde van opwaardering van de activa, moeten eerst de voorraden en andere activa die in zijn geheel in het volgende produktieproces opgaan, worden opgewaardeerd en daarna de slijtende produktiemiddelen in volgorde van afnemend afschrijvingspercentage. Men ziet dan ook dat bedrijven met veel voorraden (potplanten-, boomkwekerij- en bloembollenbedrijven) en een positief monetair saldo (boomkwekerijbedrijven) in het 1e jaar reeds een in verhouding grote winstvermindering te zien geven.

De winstvermindering als gevolg van hogere afschrijvingen op slijtende produktiemiddelen, wordt beïnvloed door de levensduur van de produktiemiddelen die voor opwaardering in aanmerking komen. Korte levensduren, dus hogere afschrijvingspercentages, geven een grotere winstvermindering dan lange levensduren. Moet men de opwaardering ook toerekenen aan grond, dan heeft dit geen invloed op de hoogte van de winst, omdat op grond geen afschrijving wordt toegepast.

Daar de opwaardering van de slijtende produktiemiddelen slechts winstvermindering geeft tot een bedrag gelijk aan de afschrijving over de opwaardering, heeft een verschil in waardering van de activa op de beginbalans die als uitgangspunt heeft gediend, geen grote invloed. Bij de voorraden ligt dit anders, omdat daar de inflatiecorrectie voor 100% doorwerkt in de winstvermindering. De wijze waarop de voorraden in de praktijk worden gewaardeerd, onttrekt zich grotendeels aan onze waarnemingen, zodat een groot verschil tussen onze waardering en de in de praktijk gehanteerde normen, mogelijk is. Daar de voorraden, uitgedrukt in guldenswaarde van het eerste jaar, constant zijn verondersteld, kan een verschil in waardering echter op eenvoudige wijze worden gecorrigeerd, door de winstvermindering in alle jaren te verhogen of te verlagen met de inflatiecorrectie over het verschil in het 1e jaar.

Bij vergelijking van de winstvermindering van de verschillende bedrijfstakken, moet rekening gehouden worden met het verschil in bedrijfsomvang en het aandeel eigen vermogen. Om die redenen zijn de winstverminderingen ook uitgedrukt per 100 sbe, zowel bij het gemiddelde aandeel eigen vermogen, als in het geval dat in alle bedrijfstakken de produktiemiddelen voor 80% met eigen vermogen zijn gefinancierd.

Bij 80% eigen vermogen zijn de winstvermindering per 100 sbe:

	1e jaar	12e jaar
Glasgroenten	775	3.600
Glasbloemen	850	2.950
Potplanten	850	2.100
Champignons	450	1.750
Opengrondsgroenten	1.050	2.600
Boomkwekerij Boskoop	2.150	3.600
Bloembollen	1.400	2.825
Fruittteelt	1.350	3.950

De verschillen in winstvermindering per 100 sbe bij een gelijk aandeel eigen vermogen worden, afgezien van de voorraden, veroorzaakt door het verschil in geïnvesteerd vermogen per 100 sbe (meer of minder kapitaalsintensief) en door de aard van de produktiemiddelen waarin is geïnvesteerd (gemiddeld korte of lange levensduur en grond).

Ten slotte is de berekende winstvermindering per bedrijf geaggregeerd voor alle tuinbouwbedrijven die groter zijn dan 70 sbe. Bij de gehanteerde uitgangspunten kan de totale winstvermindering getaxeerd worden op 45 miljoen gulden in het 1e jaar, 125 miljoen gulden in het 12e jaar en 130 miljoen gulden in het 20e jaar, alles uitgedrukt in de guldenswaarde van het 1e jaar.

De resultaten van dit onderzoek moeten gezien worden in het licht van de aangenomen veronderstellingen t.a.v. bedrijfsomvang, winstonttrekking en inflatiepeil. Ook de voor dit doel beperkte mogelijkheden van het uitgangsmateriaal kunnen invloed hebben. Desondanks mag verwacht worden dat de hier geproduceerde cijfers een bijdrage kunnen leveren bij de oordeelsvorming over de werking en de gevolgen van de voorstellen in het rapport Hofstra.